

Informele sector overgelaten aan de grillen van klimaatverandering

In het hart van Paramaribo bloeit de informele sector in Suriname, waar hardwerkende ondernemers een breed scala aan diensten aanbieden. Hoewel ze in de schaduw van de formele economie werken, zijn ze onmisbaar voor de samenleving, als steunpilaren van hun families en gemeenschappen. Maar hun belangrijke rol komt met uitdagingen veroorzaakt door klimaatverandering. Voor een schaafsman is het niet duidelijk of het komt door klimaatverandering, maar hij heeft opgemerkt dat hij op bepaalde dagen minder ijsjes heeft verkocht ondanks dat hij alles heeft verkocht. Hij zegt dat dit komt doordat het ijs soms veel sneller smelt door de hitte. Hij overweegt om het zinkplaten dak van zijn ijskar te vervangen met iets dat minder hitte opvangt. Volgens de Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) zullen stedelijke gebieden meer te maken krijgen met extreme klimaat gebeurtenissen, zoals hittegolven, stijging van de zeespiegel en toenemende intensiteit van tropische cycloon stormvloed en regenval.

Een stand aan de Jodenbreestraat met uitgestalde kleding voor jong en oud. (Foto's: Sarah Jane @SublimeSpecialty)

In de komende decennia wordt verwacht dat steden te maken zullen krijgen met een diversiteit aan klimaatverandering-effecten, die vaak aanzienlijke gevolgen zullen hebben voor zowel de gezondheid en de informele sector. Met klimaatverandering komt het in Suriname vaker voor dat er binnen korte periodes stortbuien plaatsvinden met alle gevolgen voor deze ondernemers. De informele micro-ondernemers die in de Jodenbreestraat, Maagdenstraat en Heiligenweg in Paramaribo werken, vertellen over de uitdagingen en hoe ze overleven. J. P. die al bijna 20 jaar kleren verkoopt in de Jodenbreestraat schetst de situatie. “Als het regent, staat het water bijna tot kniehoogte. Ik kan niet wegrennen en dekking zoeken. Hoe hard het ook regent, ik moet erin staan om mijn kleren weg te halen. Ik heb veel geïnvesteerd, als ze nat worden ben ik de grote verliezer”, vertelt ze.

Deze schoen en gereedschap staan op een tafel die moet dienen als werkplaats voor een schoenmaker aan de Maagdenstraat.

De informele sector en klimaatverandering

De informele economie is wereldwijd wijdverspreid en vertegenwoordigt ongeveer een derde van de economische activiteit in landen met lage- en middeninkomens. Het is niet bekend hoe groot de informele sector in Suriname is, maar volgens het Decent Work Landenprogramma, Suriname, 2023-2026 is de informele economie gestegen van naar schatting 22 procent van het BBP in 2015 tot maar liefst 75 procent in 2021. Hoewel Suriname een CO₂-negatief land is vanwege de dichte bosbedekking, blijft het kwetsbaar voor klimaatverandering. De belangrijke economische activiteiten en bevolking zijn geconcentreerd in laaggelegen kustgebieden die worden bedreigd door de stijgende zeespiegel, droogte, overstromingen en stortbuien. De ondernemers en werkers in de informele sector zijn niet geregistreerd bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken (KKF), betalen geen belasting en genieten weinig bescherming van arbeidswetten of sociale regelingen, waardoor ze extra kwetsbaar zijn voor de gevolgen van klimaatverandering. Ook kunnen zij dan formeel geen beroep doen op de overheid om vergoed te worden voor geleden verliezen. Ondernemers die binnen de informele sector werken hebben geen toegang tot leningen of steun om zich te beschermen tegen klimaatverandering. Vanuit de overheid zijn er tot op heden ook geen stappen ondernomen voor ondernemers die actief zijn binnen de formele sector en is het dus niet aantrekkelijk voor de informele sector om zich te registreren bij KKF en belasting te betalen om zo toe te treden tot de formele sector.

De auto van een taxichauffeur die zijn inkomsten verdient in de informele sector.

Verminderde productiviteit en inkomsten

Het overtollig water zorgt voor grote financiële verliezen voor deze groep. J.A. heeft geen alternatieve verkoopplek of andere baan om geld te verdienen tijdens aanhoudende regen. K.R. is al bijna 30 jaar schoenmaker in de Maagdenstraat. Bij regen werkt hij niet en wacht geduldig, terwijl hij zijn spullen beschermt. Door vooruit te denken en wat centjes opzij te zetten, lukt het hem deze moeilijke periodes te overbruggen.

Taxichauffeur William Kartodikromo zegt dat als het hard begint te regenen hij stopt met rijden. "Als het regent willen mensen geen taxi in de buurt nemen, omdat het niet netjes is. Maar ik moet ook rekening houden met mijn auto. Alles is duur en het kost heel wat geld om je onderstel te repareren. Als de auto kapotgaat, ga ik heel diep in mijn zak", vertelt hij. Hij heeft wel een andere baan waarmee hij geld verdient als hij in de regenperiode geen geld kan verdienen.

Een verkoper van vruchten en gekonfijte vruchten werkt er al meer dan tien jaar. Tijdens de regenperiode wordt het erg smerig en zijn er weinig klanten omdat iedereen snel naar huis wil. Ondanks de overstroming proberen ze de spullen nog steeds aan de man te brengen. "Als een auto stopt, gaan we in het water om te verkopen. Ik heb geen ander inkomen. We zijn afhankelijk van deze verkoop", zegt ze.

Groenteverkoper M. denkt dat de uitdaging voor haar groter is. "Ik plant niet zelf. Als het blijft regenen worden bepaalde groenten duurder. Ik moet dan duurder verkopen, waardoor niet veel mensen kopen. Ze gaan waar het goedkoper is". M. geeft aan dat zij in de regenperiode minder inkomsten heeft, maar geen ander inkomen heeft. Om niet veel verlies te lijden verkoopt ze haar groenten soms in de buurt, maar tegen een veel lagere prijs.

Beschermingsmaatregelen

De meeste ondernemers nemen geen maatregelen om zich te beschermen tegen ziektes die veroorzaakt kunnen worden door lopen of staan in het smerig water. J.A. brengt haar spullen met de auto naar de stad, maar heeft geen laarzen voor regenachtige dagen. Ze draagt gewoon slippers en maakt haar voeten schoon met warm zout water als ze thuiskomt. K.R. vindt dat laarzen niet helpen omdat het water soms tot boven de knie komt. Hij zorgt er wel voor dat zijn werkattributen om schoenen te fixen veilig zijn en dat deze niet nat worden.

Een verkoper vertelt dat zij geen laars meeneemt, omdat ze nooit voorbereid is op regen. "Als het begint te regenen, zit ik in het water". Hoewel zij vaak in het smerige water moet blijven, is het nooit voorgekomen dat ze ziek is geworden. Ook andere verkopers geven aan nooit ziek te zijn geworden. Worstman C.F. wist ons snel te vertellen dat hij niet in het smerige water wilde zijn en daarom zijn worstwaren in een zelfgebouwd huisje op een verhoging heeft geplaatst. "Als het regent, verkoop ik wel minder, maar tenminste bescherm ik mezelf".

Uitdagingen bij bundelen informele sector

Uit de gesprekken met de ondernemers is gebleken dat zij niemand hebben die opkomt voor hun belangen, maar dat zij dat wel graag zouden willen. J.A. is van mening dat het probleem opgelost kan worden, maar omdat we zwart zijn pesten ze ons. Zo zie ik het.' Schoenmaker K.R.: "Er is niemand die voor ons opkomt, maar ik zou wel blij zijn als er iemand is die voor ons zou opkomen". De verkoper van fruit en gekonfijte vruchten verkoopt denkt dat het probleem ligt bij de rioleringen. "Als het schoongemaakt wordt, kan het water misschien sneller wegstromen." We hebben niemand die ons helpt".

Armand Zunder, voorzitter van de Progressieve Werknemers Organisatie. (Foto: facebookpagina Armand)

Volgens het Decent Work Landenprogramma, Suriname, 2023-2026 constateren vakbonden ook uitdagingen bij het organiseren van werknemers in de informele sector. Armand Zunder, voorzitter van de Progressieve Werknemers Organisatie (PWO) zegt dat werknemers die informeel zijn meestal wel gebruik kunnen maken van de sociale zekerheid die de overheid geeft. Daarnaast heeft de PWO voor deze groep werknemers wel de Algemene Werknemers Bond opgericht, "maar de aansluiting gaat moeizaam vanwege het feit dat de informele werkers niet de neiging hebben om zich aan te sluiten bij een vakbond, omdat je contributie moet betalen en je moet laten registreren en dat wil men meestal niet. Ze zijn ook bang om hun baan te verliezen", legt Zunder uit.

Hij geeft aan dat micro-ondernemers in de informele sector niet georganiseerd zijn en dat ook niet willen, omdat ze denken dat zij belastingen moeten betalen. Volgens Zunder kunnen de informele micro-ondernemers in de binnenstad zich organiseren in een organisatie of federatie

van informele werkers, maar omdat ze vaak hosselen doen ze dat niet. De bestaande vakbeweging kan niets betekenen voor de micro-ondernemers, omdat zij geen werkers zijn. “Er zijn wel organisaties die deze mensen kunnen organiseren en hun belangen behartigen, maar dan zullen ze wel geconfronteerd worden met het feit dat de overheid zou zeggen dat zij zich moeten registreren alvorens zij aan tafel gaan”, aldus Zunder.

Priscilla Misiekaba-Kia

Dit bericht is gepubliceerd met de steun van de Caribbean Climate Justice Fellowship, een partnerschap tussen Climate Tracker en Open Society Foundations.